

KENT MOBİLYALARINDA MODERN MİMARİ TASARIM OLGUSU**MODERN ARCHITECTURAL DESIGN IN CITY FURNITURE****Yüksek İç Mimar Aysu SARI ÇETİN**

– Ankara, TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3616-785X>**Özet**

Kültürel, tarihi, coğrafi ve sosyal yaşam bakımından kentlerin birbirinden farklı mimari özellikleri bulunmaktadır. Zaman içerisinde her kentin kendine özgü bir kimliği oluştuğu görülmektedir. Bunun sebebi kent içerisinde yaşayanların yaşam biçimi, toplumsal davranışlar, kültürel değerlere sahip olmasıdır. Birçok kentte o kenti simgeleyen mimari simgeler bulunmaktadır. Kent mobilyalarında tasarım aşamasında fonksiyonel kullanım ön planda tutulmalıdır, estetik tabi ki önemli bir detaydır fakat toplumun kent içinde bir arada olması için kent mobilyalarında ergonomi, farklı fiziksel özellikler bakımından belirli standartlar içerisinde işlevsellik de olmalıdır.

Kent mobilyalarında malzeme seçiminde o kentin iklimsel koşulları göz önünde bulundurulmalıdır. Aydınlatma elemanları, bitkisel öğeler, dinlenme elemanları, işaret ve bilgi tabelaları, zemin kaplamaları, sanatsal objeler, çöp kutuları dahil olmak üzere bir arada düşünülmelidir. Bütüncül yaklaşımla kent mobilyaları birbirlerinin tamamlamalıdır. Tasarımda kullanılan malzemelerin kişiler üzerinde psikolojik yönden olumlu ve olumsuz etkiler bıraktığı görülmektedir. Doğal malzemelerin kullanıldığı ahşap tasarımlar kişiye sakinlik ve dinlenme hissiyatını vermektedir. Beton ve demir malzemelerin güçlülük hissini verdiği görülmektedir. Yapay malzeme kullanımının da ise tedirginlik hissi oluşmaktadır. Tasarlanan kent mobilyalarında renk olgusu ise dinamizm veya dinginlik hissiyatına sebep olmaktadır. Dikkat çeken tasarımlar çoğu zaman bilinçli şekilde simgesel amaçla yapılmaktadır. Kimi zaman beğenilmesi yerine tam tersi eleştirilmesi ve dikkat çekmesi de kent mobilyaları için önemli bir detaydır.

Anahtar Kelimeler: Kent mobilyaları, kent kimliği, kent mobilyası tasarımları

Abstract

Cities have different architectural features in terms of cultural, historical, geographical and social life. It is seen that each city has a unique identity over time. The reason for this is that the people living in the city have lifestyle, social behaviors and cultural values. Many cities have architectural symbols that symbolize that city. Functional use should be prioritized in the design phase of urban furniture, aesthetics is of course an important detail, but in order for the community to be together in the city, urban furniture should be ergonomic and functionality within certain standards in terms of different physical features.

The climatic conditions of that city should be taken into consideration in the selection of materials for urban furniture. Lighting elements, plant elements, recreational elements, signs and information signs, floor coverings, artistic objects, including waste bins should be considered together. Urban furniture should complement each other with a holistic approach. It is seen that the materials used in the design have positive and negative effects on people

psychologically. Wooden designs using natural materials give the feeling of calmness and rest. It is seen that concrete and iron materials give a sense of strength. In the use of artificial materials, there is a feeling of anxiety. The phenomenon of color in designed urban furniture causes a sense of dynamism or calmness. Remarkable designs are often made for symbolic purposes. It is an important detail for urban furniture that it is sometimes criticized and attracted attention instead of being liked.

Keywords: Urban furniture, urban identity, urban furniture design

Giriş

Geçmişten günümüze kentsel ölçekte baktığımızda kent mobilyalarının özellikle son dönemde hem tasarım hem ergonometik hem de malzeme olarak daha bilinçli yapıldığını görmekteyiz. Mekanlar bir bütün olarak tasarlanmalıdır. Binanın çevre ile uyumu çok önemlidir. Günümüzde geniş bir malzeme yelpazesine sahip olan teknoloji malzemeyi istenilen koşullarda yapabilmektedir.

Sosyal yaşamdan dolayı insanların vakitlerinin çoğunu dışarda geçirdiği görülmektedir. oluşturulan sosyal aktivite ortamında belirli alanlarla ihtiyaç duyulmasıyla ortaya çıkan kent mobilyaları günümüzde çok gelişmiş örnekleriyle karşımıza çıkmaktadır. Peyzaj mimarlarının kullandığı yeşillendirme sistemine bazen bir bütün olarak entegre olan kent mobilyaları, bazen de zıt şekilde tasarlanarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar üzerinde farklı duygu hissi oluşturan bu sosyal yaşam elemanlarının ortak bir amaca hizmet ettiği görülmektedir ve çoğu zaman kentin simgesi haline geldikleri de görülmektedir. Çevrenin kimliğini oluşturan kent mobilyalarının malzeme olarak bulunduğu çevre koşullarına uygun olması gerekmektedir. Her malzemenin her bölgede kullanılması doğru bir uygulama değildir. Bu konuda belediyelere çok iş düşmektedir. Her yaş grubundan insanın ortak kullandığı kent mobilyaları kişiden kişiye farklı psikolojik duygulara sebep olmaktadır.

Fonksiyon açısından kent mobilyaları ele alındığında tasarlanan ürünün her parçasının birbiri ile uyum içerisinde olması ve birbirinin işleyişine engel teşkil etmemesi olarak anlamlandırılabilir. Kullanım ve işleyiş bakımından amaca uygun olan ürün fonksiyon açısından da uygun sayılmaktadır. Estetik açıdan bakıldığında ise göze hoş gelen her şey estetik olarak sayılmaktadır. Ve insanlar üzerinde olumlu etkiler bıraktığı görülmektedir. Dış mekanlar da insanlar genellikle rahatlamak için bulunurlar fakat kendilerini rahatsız eden bir nesne veya obje ile karşılaştıklarında farklı olumsuz duygular hissedebilmektedirler.

Her kentin kendine özgü bir yapı çizgisi vardır. Burada kast edilen mevzu eğer bir şehrin önemli yapılarını bir mimar tarafından tasarımını yaptırırsanız bir bütünlük içinde hareket edeceğine emin olursunuz. Bu şekilde A an Z ye planlı şekilde gidilmiş olduğunu görebilirsiniz. Her bölgenin kendi içinde yetişmiş mimarları tarihi ve kültürel dokuyu, toplumların yaşam şekillerini bildiği için bu durumu tasarımına yansıtabilir. Kent mobilyalarında yer döşemesi, duraklar, çöp kovaları, yön tabelaları, peyzaj bitkileri gibi birçok içerik karşımıza çıkmaktadır, bunlar bir bütün olarak tasarlandığı zaman doğru bir yol izlenmiş olunacaktır. Tasarımın algılanabilir olması gerekmektedir. Her malzeme her şekle girmeyebilir, taş malzeme arasında mermer ve granit çok sık kullanılan malzemelerdir. Ahşap malzeme ise fiyat olarak yüksek olmadığı için tercih sebepleri arasındadır. Cam malzeme ise saydam olduğu için ve uygulamalarda dayanıklı olduğu için tercih edilmektedir. Alüminyum malzeme ise hafif, dayanıklı kolay işlenebilir olması sebebiyle tercih edilmektedir. Çelik malzeme kullanımı ise

güçlü ve dayanıklı olduğu için tasarımlarda tercih edilmektedir. Seramik malzemeler de ise kullanılan renkler güneş almaya karşı dayanıklı olduğu için tercih edilmektedir. Metal malzemelerde ise metalin türleri ile tasarlanmış ürünler her zaman sürdürülebilir nitelik taşımaktadırlar.

Her kentin kendine özgü olan kent kimliği çeşitli ölçek ve biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Kentte yaşayanların yaşam şekli ve tarihsel süreç kentin bir çok yerine form olarak yansımaktadır.(Yazar, Türkkaya ve diğerleri, 2018. 10)Coğrafi ve iklimsel koşullar sebebiyle kullanılan malzeme veya dokuda kötü sonuçlar çıkması da kent mobilyaları tasarımı dikkat edilmesi gereken hususlar arasında yer almaktadır.

Ahşap malzeme ile tasarlanan kent mobilyaları

Kanada Ottawa Nehri kenarı kent mobilyası

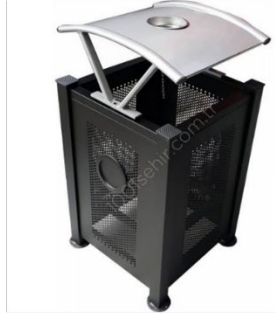
Kaynak: <http://www.asimons.co.uk/canada2012/day11.htm>

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/292171094551990475/?nic_v2=1a21FgTut

Mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi disiplinler bir arada çalışmalı ve kentin ihtiyacının doğru belirleyerek toplumla iletişim halinde olup tasarımlarını bu şekilde sürdürmelidirler.

Metal malzeme ile tasarlanan kent mobilyaları

Uppsala'nın Forumtorget meydanı

Kaynak: https://tr.pinterest.com/pin/246783254567097729/?nic_v2=1a21FgTut

Mobilyaların hangi işlevi göreceği, hangi ihtiyaca cevap vereceği ve yapılacak tasarımlar, kentte yaşayanların katıldığı çevrim içi platformlarda konuşulmalı ve doğru çözümler bulunmalıdır.

Beton malzeme kullanılarak tasarlanan kent mobilyası

Kaynak: <https://www.archdaily.com/156389/material-landscapes-liane-hancock-2/kbas1ad>

Plastik malzeme kullanılarak tasarlanan kent mobilyası

Kaynak: <https://yayin.ogm.gov.tr/yaydepo/1469.pdf>

Seramik malzemenin doğal çevre ve insan doğası ile yüzde yüz uyumlu olduğunun ortaya çıkmasından sonra kent mobilyalarında kullanılabildiği görülmektedir.

Seramik malzeme kullanılarak tasarlanan kent mobilyası

Kaynak: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/157130/mod_resource/content/1/KENTSEL%20TASARIM%207-%20DONATI.pdf

Kaynak: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/157130/mod_resource/content/1/KENTSEL%20TASARIM%207-%20DONATI.pdf

Bazen de farklı malzemelerin bir arada kent mobilyasında kullanıldığını görülmektedir.

Cam malzeme kullanılarak tasarlanan kent mobilyası

Kaynak:[https://www.google.com/search?q=cam+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1](https://www.google.com/search?q=cam+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1&tbm=isch&ved=2ahUKEwiT8Jak0K3sAhXKtKQKHZ0hCkEQ2-)
&tbm=isch&ved=2ahUKEwiT8Jak0K3sAhXKtKQKHZ0hCkEQ2-
Çelik malzeme kullanılarak tasarlanan kent mobilyası

Kaynak:[https://www.google.com/search?q=%C3%A7elik+malzeme+kent+mobilyalar](https://www.google.com/search?q=%C3%A7elik+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1&tbm=isch&ved=2ahUKEwi0gMO20K3sAhVnKewKHhHVA3wQ2-)
%C4%B1&tbm=isch&ved=2ahUKEwi0gMO20K3sAhVnKewKHhHVA3wQ2-

Sonuç

Kent mobilyaları tasarımında görüldüğü gibi; biçim, renk, malzeme, doku, estetik, işlevsellik, algı ve fonksiyon gibi tasarım kriterleri kent mobilyalarının oluşturulmasında birbirlerine bağlı şekilde çok önemli bir yere sahiptir. Görsel açıdan bakıldığında var oldukları mekanlara değer kattıkları görülmüştür. Kent mobilyaları kişiye özgü değil toplumsal olarak ele alınarak tasarlanmalıdır. Çevresel koşullar ve iklim göz önünde bulundurulmalıdır. Kullanılan malzeme doğru seçilmelidir ve belirli standartlara uygun olan malzemeler insan ve canlıların sağlığı açısından tercih edilmelidir. Seçilen doğal malzemeler arasında yer alan ahşap, neon, alüminyum, çelik, seramik, cam, taş ve metal kullanımının doğru olduğu fakat plastik malzeme estetik her zaman ön planda tutulmamalıdır fonksiyon ve işlevsellik de önemlidir. Bunun yanı sıra ortaya çıkan tasarımın insanlar üzerinde psikolojik etkisi de göz önünde bulundurulmalıdır. Ortaya çıkan ürünün kentin sembol haline gelebileceğini unutulmamalıdır. Bir bütün olarak tasarlanan kent mobilyaları toplum için gerekli olan bütün ihtiyaçlar belirlenerek hareket edilmelidir. Tarihi alanlarda bulunan mekanlara uygulanan kent mobilyaları bulunduğu mekanın kalitesini artıracak için daha özel belirlenmelidir.

Kaynakça

Yazar, Tarık – Turkaya, Abdulkerim – Öztürk, Hikmet, 2018, Teknoloji Ve Kültürel Etkileşim Açısından Estetik Üretim Olarak Kent Mobilya Tasarımları, Social and Legal Studies, syf: 10

https://www.google.com/search?q=kent%20mobilyalar%C4%B1&tbm=isch&tbs=ring:CT2ngC_1a9BTFYZWTsBdmlRRA&rlz=1C1OKWM_trTR875TR875&hl=tr&sa=X&ved=0CAIQmZqFwoTCNDcmCPBrOwCFQAAAAAdAAAAABAT&biw=1349&bih=657#imgsrc=NeAVULwJuUQk_M

<http://www.asimons.co.uk/canada2012/day11.htm>

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/157130/mod_resource/content/1/KENTSEL%20TASARIM%207-%20DONATI.pdf

<https://yayin.ogm.gov.tr/yaydepo/1469.pdf>

<https://www.archdaily.com/156389/material-landscapes-liane-hancock-2/kbas1ad>

https://tr.pinterest.com/pin/246783254567097729/?nic_v2=1a21FgTut

<https://www.google.com/search?q=cam+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1&tbm=isch&ved=2ahUKEwiT8Jak0K3sAhXKtKQKHZ0hCkEQ2->

https://www.google.com/search?q=%C3%A7elik+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1&tbm=isch&ved=2ahUKEwi0gMO20K3sAhVNKewKHVaHVA3wQ2-cCegQIABAA&oq=%C3%A7elik+malzeme+kent+mobilyalar%C4%B1&gs_lcp=CgNpbWcQA1CsvQ1Yx9cNYKTdDWgEcAB4AIABuAGIAfcJkgEDMC44mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpeilpbWfAAQE&sclient=img&ei=g4yDX_SyG83SsAehq4_gBw&bih=657&biw=1349&rlz=1C1OKWM_trTR875TR875&hl=tr#imgsrc=1Y1OxNKfZRgtzM